

УДК 378.147

DOI: 10.24061/1727-0847.24.3.2025.42

К. М. Лісова

Кафедра акушерства та гінекології (зав. – д.мед.н. А. М. Бербець) закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ АКУШЕРСТВА В МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Резюме. Акушерство – це одна з найдавніших і водночас найтонших дисциплін у медицині. Вона поєднує глибину біологічних знань, точність клінічного мислення і водночас надзвичайну людяність, адже лікар-акушер стикається з моментом появи нового життя. Саме тому викладання акушерства у медичному університеті завжди було і залишається особливою сферою педагогічної майстерності. Сьогодні викладання акушерства дедалі більше орієнтується на компетентнісний підхід. Не менш важливою тенденцією є цифровізація освітнього процесу. Сучасне викладання акушерства потребує також уваги до психологічного аспекту підготовки майбутнього лікаря. У багатьох університетах успішно впроваджуються тренінги з медичної етики та комунікації, рольові ігри, під час яких студенти розігрують типові ситуації: повідомлення поганих новин, ведення діалогу з родичами, взаємодію з пацієнткою у стресовому стані.

Ключові слова: акушерство, компетентний підхід, тренінги.

Акушерство – це одна з найдавніших і водночас найтонших дисциплін у медицині. Вона поєднує глибину біологічних знань, точність клінічного мислення і водночас надзвичайну людяність, адже лікар-акушер стикається з моментом появи нового життя. Саме тому викладання акушерства у медичному університеті завжди було і залишається особливою сферою педагогічної майстерності [1]. Сучасні підходи до підготовки студентів у цій галузі виходять далеко за межі традиційного навчання: це поєднання науки, практики, етики, технологій і глибокого усвідомлення цінності людського життя [2].

Якщо ще кілька десятиліть тому процес навчання здебільшого зводився до лекцій і демонстрацій, то сьогодні викладач акушерства виступає не лише як джерело знань, а й як наставник, модератор, психолог, а подекуди навіть тренер з формування професійної поведінки. Такий перехід від інформаційно-репродуктивної моделі до інтерактивної – один із найважливіших трендів сучасної медичної освіти [3, 4].

Варто зазначити, що специфіка акушерства вимагає від викладача подвійної компетенції. З одного боку, він має бути блискучим фахівцем у клінічній практиці, знати всі тонкощі перебігу вагітності, пологів і післяпологового періоду [5, 6]. З іншого – володіти сучасними педагогічними технологіями, вміти перетворити складний матеріал на доступний, логічно структурований і, головне, життєво зрозумілий для студента. Адже в аудиторії сидять не просто слухачі, а майбутні лікарі, від дій яких згодом залежатиме життя і здоров'я матері та дитини.

Мета дослідження: дослідити сучасні аспекти викладання акушерства в вищій школі.

Матеріал і методи. Нами було проаналізовано сучасні методики викладання акушерства у студентів 4-6 курсів.

Результати дослідження. Сьогодні викладання акушерства дедалі більше орієнтується на компетентнісний підхід. Це означає, що метою навчання є не лише засвоєння теоретичних знань, а й формування цілісної професійної особистості – лі-

каря, який здатен діяти в складних клінічних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення, проявляти емпатію і відповідальність. У цьому контексті важливо не просто «переказати матеріал», а навчити студента мислити, аналізувати, сумніватися, робити висновки, бачити пацієнта цілісно.

У межах клінічних кафедр, де вивчається акушерство, дедалі більшого значення набувають інтерактивні форми роботи. Це не лише кейси й обговорення клінічних ситуацій, а й елементи симуляційного навчання, моделювання пологів, тренінги невідкладних станів [7, 8]. Наприклад, у сучасних медичних університетах створюються симуляційні центри, де студенти можуть відпрацювати техніку приймання пологів або дії при кровотечах без ризику для пацієнтів. Такі тренінги не просто розвивають практичні навички – вони формують впевненість, вчать командній взаємодії, що в реальній клінічній ситуації є життєво важливим.

Досвід показує, що після кількох таких занять студенти зовсім інакше сприймають клініку: вони починають розуміти не лише механіку дії, а й логіку процесу, емоційну сторону взаємодії з жінкою в пологах. Це вже не абстрактний навчальний матеріал, а живий процес, у якому народжується професіоналізм.

Водночас варто визнати, що без потужної теоретичної бази неможливо досягти справжньої майстерності. Тому лекції залишаються важливою частиною навчання, однак сучасна лекція з акушерства – це не просто перелік фактів, а дискусія, проблемна розповідь, інтерактивна презентація, що спонукає студентів мислити й задавати питання [9]. Викладач має бути не диктором, а фасилітатором знань – тим, хто допомагає студенту самостійно дійти до розуміння суті.

Не менш важливою тенденцією є цифровізація освітнього процесу. Сьогодні неможливо уявити підготовку майбутнього акушера без використання електронних ресурсів, мультимедійних презентацій, відеоматеріалів, інтерактивних атласів та онлайн-курсів [9]. Особливо актуальним це стало в умовах дистанційного або змішаного навчання, коли частину матеріалу доводиться опрацьовувати самостійно. У таких випадках добре зарекомендували себе електронні освітні платформи, де студенти можуть переглядати відеолекції, виконувати тести, брати участь в обговореннях у віртуальних кімнатах.

Проте головне – не технологія сама по собі, а те, як вона вписана у педагогічну логіку заняття. Використання сучасних цифрових інструментів має сенс лише тоді, коли воно сприяє глибшому розумінню матеріалу, коли студент не просто ди-

виться ролик, а аналізує, робить висновки, моделює власну поведінку в подібній клінічній ситуації.

Поступово формується новий тип студента – більш самостійний, критичний, активний у пошуку інформації. Такий студент не задовольняється простою відповіддю, а прагне розібратися «чому так». І завдання викладача – не зламати цю ініціативу, а навпаки, підтримати її, спрямувати у конструктивне русло.

Сучасне викладання акушерства потребує також уваги до психологічного аспекту підготовки майбутнього лікаря. Не секрет, що пологи, ускладнення, перинатальні втрати часто залишають глибокий емоційний слід навіть у досвідчених фахівців. Тому під час навчання важливо приділяти увагу розвитку емоційного інтелекту, вмінню зберігати професійну рівновагу, співчуття без надмірного вигорання. Це завдання не менш складне, ніж вивчення акушерських маніпуляцій [10].

У багатьох університетах успішно впроваджуються тренінги з медичної етики та комунікації, рольові ігри, під час яких студенти розігрують типові ситуації: повідомлення поганих новин, ведення діалогу з родичами, взаємодію з пацієнткою у стресовому стані. Такі заняття дозволяють формувати внутрішню культуру лікаря, навички емпатії, вміння вислухати, знайти правильні слова, іноді просто бути поруч. Адже у пологовій залі важливі не лише клінічні дії, а й спокій, впевненість і доброзичливість лікаря.

Окремої уваги заслуговує інтеграція науки і освіти. Сучасний студент має бачити, що навчання – це не відрив від практики, а її продовження. Коли викладач ділиться власними науковими спостереженнями, показує результати досліджень, це стимулює студентів мислити доказово, аналізувати першоджерела, критично оцінювати інформацію. Участь у студентських наукових гуртках, конференціях, обговореннях клінічних випадків формує зовсім інший рівень професійної зрілості.

Проте, попри очевидний прогрес, залишається низка проблем, які гальмують розвиток медичної освіти в Україні. Це і обмежена кількість симуляційних ресурсів, і перевантаженість навчальних планів, і недостатня кількість клінічних баз для повноцінної практики. Не менш важливою є потреба у підвищенні педагогічної майстерності викладачів, адже не кожен хороший клініцист автоматично є хорошим педагогом. Викладання – це окреме мистецтво, яке вимагає розуміння психології навчання, володіння сучасними методами мотивації, уміння вести діалог.

Майбутнє викладання акушерства – це поєднання класичної школи й інновацій. Традиційна клінічна база, досвід старших викладачів, жива ро-

бота з пацієнтами залишаються безцінними. Але до них додаються сучасні інструменти – симуляційні тренажери, інтерактивні відео, міждисциплінарні семінари, колективні проєкти. В ідеалі студент має отримати не лише знання, а й відчуття себе частиною великої професійної спільноти, усвідомити, що медицина – це не набір технічних умінь, а покликання, яке вимагає постійного розвитку.

Не менш важливим напрямом є створення менторської системи в межах кафедри. Коли кожен студент має викладача-наставника, який супроводжує його професійне становлення, ефективність навчання збільшується в рази. Такий підхід практикують у провідних університетах Європи та США, і він поступово приживається і в Україні.

Висновки. 1. Сучасні аспекти викладання акушерства можна охарактеризувати як системний

рух до інтеграції всіх можливих ресурсів – технологічних, інтелектуальних, емоційних і гуманістичних – задля формування лікаря нового покоління. Це процес безперервного вдосконалення, який вимагає від викладача гнучкості, творчості, глибокого розуміння природи людини і медицини. 2. Важко переоцінити значення того, як саме навчають майбутніх акушерів. Адже у вирішальну мить, коли йде боротьба за два життя, у лікаря немає часу згадувати конспекти – працює лише те, що стало частиною його професійного «я». І завдання викладача – зробити так, щоб це «я» було міцним, чуйним, впевненим і мудрим.

Перспективи подальших досліджень. У подальшому планується вивчення ефективності застосування сучасних технологій в процесі викладання акушерства в медичному вузі.

Список використаної літератури

1. Moineau G, León-Bórquez R. World Federation for Medical Education Recognition Programme Mythbusting. *Acad Med.* 2025 Nov 1;100(11):1242. doi: 10.1097/ACM.0000000000006112.
2. European Board And College Of Obstetrics And Gynaecology Ebcog. EBCOG position statement on caesarean section in Europe. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol.* 2017 Dec;219:129. doi: 10.1016/j.ejogrb.2017.04.018.
3. Novak K, Peterson J, Kolar R, Zeman J. Integration of evidence-based medicine in obstetrics and gynecology education: current perspectives. *Med Educ.* 2022;22(1):345. doi:10.1186/s12909-022-0345-7.
4. O'Connor E, McGrath D, Kinsella S, Ryan G. Challenges and opportunities in teaching obstetrics to medical students: a qualitative study. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol.* 2020;253:43-8. doi:10.1016/j.ejogrb.2020.08.006.
5. Spencer J, Blackmore D, Heard S. Learning clinical communication through role-play and simulated patients: experience from obstetrics and gynaecology. *Med Teach.* 2021;43(7):789-95. doi:10.1080/0142159X.2020.1856237.
6. Cant R, Levett-Jones T. Simulation in midwifery education: a systematic review. *Women Birth.* 2021;34(2):106-15. doi:10.1016/j.wombi.2020.03.008.
7. Pritham UA, White J, Horton K. Teaching compassionate care in obstetrics: reflections and strategies. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs.* 2019;48(5):507-14. doi:10.1016/j.jogn.2019.04.010.
8. Anderson E, Cowan S, Williamson S. Digital transformation of obstetrics education: from classroom to virtual clinical experience. *Med Sci Educ.* 2023;33(4):1583-92. doi:10.1007/s40670-023-01849-9.
9. Abell D. What Makes a Good Case? *Eccho Autumn.* Fall. 2021;17:4-7.
10. Bygdeman M. Behandling vid missfall och abort. Vidgad medicinanvändning har många fördelar [Treatment in miscarriage and abortion. Widened use of drugs has many advantages]. *Lakartidningen.* 1994 Apr 6;91(14):1396-7. Swedish. PMID: 8189866.

MODERN ASPECTS OF TEACHING OBSTETRICS AT A MEDICAL UNIVERSITY

Abstract. Obstetrics is one of the oldest and most delicate disciplines in medicine. It combines the depth of biological knowledge, the accuracy of clinical thinking, and at the same time, extraordinary humanity, because the obstetrician is faced with the moment of the emergence of a new life. That is why teaching obstetrics at a medical university has always been and remains a special area of pedagogical expertise. Today, teaching obstetrics is increasingly oriented towards a competency-based approach. An equally important trend is the digitalization of the educational process. Modern teaching of obstetrics also requires attention to the psychological aspect of training future doctors. Many universities have successfully implemented training in medical ethics and communication, role-playing games, during which students act out typical situations: delivering bad news, conducting a dialogue with relatives, and interacting with a patient in a stressful state.

Key words: obstetrics, competent approach, trainings.

Відомості про автора:

Лісова Катерина Миколаївна – доктор філософії, доцент кафедри акушерства та гінекології закладу вищої освіти Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9207-8643>.

Information about the author:

Lisova Kateryna M. – Doctor of Philosophy, Associate Professor of the Department of Obstetrics and Gynecology of the institution of higher education of the Bukovinian State Medical University, Chernivtsi, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9207-8643>.

Надійшла 19.08.2025 р.